

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETESI ÁRAK

Helyben hűtlen hirdetés: Vidékre postán: 11000.
Égés ára: 84 korona Égés ára: 96 korona
Nyomdász: 21 korona Nyomdász: 24 korona
Egyes szám ára: 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Deák-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kizárólag a hazai és külföldi híreket és közvéleményi kérdéseket tárgyalja. A szerkesztőség nem vállal felelősséget a közölt anyagok tartalmáért.

Miért lett Románia az antantnál kegyvesztett?

Budapest, február 14. (Saját tudósítónktól.) Kétségtelenül megállapítható, hogy az utóbbi időkben az antant és Románia viszonyában elhidegülés állott be.

A párisi konferencia nemcsak a Bánát kérdésében tért el a román követelésektől, de Erdély tekintetében is. Coolidge tanár beszámolója a román katonák erőszakoskodásairól és borzalmas bánásmódjáról a konferencia résztvevői közt mély benyomást keltett.

Bratianuék hódító álláspontjával szemben a konferencián az a felfogás került tulsúlyra, hogy a művelt világ nem szabad megengedni, hogy a Kárpátokon innen kezdődjék az az

állandó tüzfészek, amely újabb ötven évre nyugtalanítsa Európát.

Hogy Románia kegyvesztett lett, kitűnik abból is, hogy az antanttal kötött titkos szerződését is semmisnek nyilvánították. A kegyvesztés oka külön érdekesség, Hiteles forrásból nyert értesülés szerint ugyanis, amikor az angolok 1915-ben Gallipoli félszigetét ostromolták, Németország ajánlatot tett Romániának: engedjen át egy kikötőjén buvárhajó-alkatrészeket, amelynek ellenében azt a magas árat fizeti, amelyet Románia követel. Románia a tengeraltjárókat tényleg átengedte és ennek volt következménye az angol flotta veresége, amely a háborút évekkel meghosszabbította.

A budapesti román követ nyolc napos ultimátumot kapott.

Nagy Vince belügyminiszter felszólítása Erdélyi Gyulához.

Budapest, február 14. (Saját tudósítónktól.) Nagy Vince belügyminiszter ma a következő átiratot intézte dr Erdélyi János ügyvédhez a román kormány budapesti követéhez:

Ügyvéd ur!

A magyar kormányhoz érkezett irataiban a román királyi kormány követének mondja magát. Hivatkozással a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvényben foglalt rendelkezésekre, szíves tudására hozom, hogy ha ezen idegen állammal vállalt szolgálatából jelen felszólításom kézhezvételétől számított nyolc rapon belül ki nem lép, ügyvéd urra nézve az idézett törvényben foglalt rendelkezés fog alkalmazást nyerni.

Nyugtalanító hírek a Szilágyság felől.

Az idő enyhülésével lépést tartanak azok a hírek, a melyek egy újabb fluktuáló front veszedelmével nyegetik a még meg nem szállott területeket. A romániai parasztlázadások, a bukaresti munkástüntetések és a dobudzsai, besszarábiai felkelések nagy mértékben letörték a románok ábrándjait. Vasmarokkal tartják féken Erdélyt is és

egy Besztercéről keltezett távirat jelentése szerint a legnagyobb erőfeszítésekkel igyekeznek csapatokat összeszedni a belbéke biztosítására.

A debreceni határvédelmi csapatok hírek mellett megbi. ható forrásból azt az értesítést kapták több oldalról, hogy

a rend biztosítása mellett a románok gyéren bár, de csapatokat vonultatnak föl a mozdulatlan magyar front ellen.

Ezeket a csapatokat a határvédelmi parancsnokság egyáltalán nem becsüli le, de távolról sem tartja komoly sakkhúzásnak. Informáló forrásunk szerint a románok

folytonos támadási dátumok hirtelzettségével keltenek bizonytalan hangulatot a Szilágyságban levő magyar katonák között,

sőt egy nagyobb támadást Kraszna ellen előre be is mondtak. Ez azonban nem következett be.

Ezekkel a fölkészülődésekkel kapcsolatban áll dr Maniu Gyula állítólagos nyilatkozata, amely szerint

a románok Erdélyt még akkor is megvédik fegyverrel is, ha az entente nem itélné oda Romániának.

Ez a nyílt zászlóbontás kizárólagosan ithatatlan következményekkel járhat. Fokozza a romá-

nok tervei iránti aggodalmakat Maniu Gyulának az a kijelentése, hogy

a jövő hónap elején megkezdik Erdélyben a sorozást.

Besorozzák az összes alkalmas 18 és 55 év közötti férfiakat. A nyakas székhelyeket elküldik Besszarábiába frontmögötti szolgálatra.

Ezek a kijelentések természetesen még messze állnak a megvalósítástól és lehetséges, hogy egyáltalán nem kerül rájuk a sor.

A békekonferencia problémái.

A párisi konferencia válaszlóra jutott. Egyik része a francia érdekközösség nyíltan kibontja zászlaját, melynek végső célja Németország gazdasági kálváriája. A 60 millió népet tehetetlen tömegként akarja látni Európa politikai életében. Wilson emberies terve, a népszövetség, a bizottság felállításában megbukott a most egy erre a célra kiküldött albizottság járadozik az ellentétek elsimításán.

Franciaország remeg még a gondolatától is, hogy rivalisa esetleg ismét talpra áll és bosszúra lihegve vesz elégtételt azokért a németsegek megsemmisítő föltételekért, melyek megvalósítása iparait, kereskedelmét a tönk szélére juttatná.

Hiába adott át az antantnak 100 tengeraltjárót, a rémhir újabb 160 ilyen hajó építését kürtöli világgá. A weimari nemzetgyűlés impozáns magatartása meg egyenesen szálka a szemükben. Ebert Frigyes, az új birodalmi elnök nyíltan kimondta, hogy a munka birodalma akar lenni ismét, dolgozni és nem tengődni akar; a Wilson-féle elveket fenntartás nélkül magukévá teszik, de ha az antant igazságtalan békét diktál, melyet a német nép megaláztatónak tart, akkor azt nem fogadják el és nem írják alá. A németiség kezéből kiesett a fegyver, de a passzív resistencia, melyre a nemzet akkor helyezkedni fog, még ebben az esetben is szinte beláthatatlan következményekkel járna Európára.

Ezt érzi úgy Amerika, mint Anglia is és óva intik Franciaországot, hogy kapzsi követeléseivel egy még borzasztóbb háborút föl ne idézzon. Már pedig vérszopolyozó föltételek: a blokádnak fenntartása, a Rajna jobbpartján levő erdők lebontása, a balparton létesítendő katonai zóna életbeléptetése, az esseni Krupp-gyár lefoglalása, az igazi Rajna-vidék elszakítása, mind-mind olyan postulatum, melyeket Németország el nem fogadhat. Egységes, öntudatos, hatalmas kultúra

val bíró nemzetet a levegőtől elzárni nem lehet.

A másik Erisz című békekonferenciának Magyarország. Azt hitték, hogy miniket szétválaszthatnak anélkül, hogy Kelet-Európa egyensúlyát megbontsák. Csehszlovákia délszláv információk alapján látták csak eleinte a helyzetet s csak amikor lágyalobbant a viszálkodás az osztzkodó felek közt, kezdett az infant szemé felnyitni, hogy még sem oly egyszerű a nyelvhatár kérdése, mint ők gondolták. A csehek próbálták szavaztatni, a dolog visszafelé sült, sőt legújabbán Temesvárról derült ki, hogy sem szerb, sem román, de magyar város. Ugyanigy áll a helyzet Pécsen.

Épen jókor jött a konferenciára Coolidge tanár jelentése, mely igazat adott a magyar panaszoknak. Ez már meg lehetőséget eliensulyozza Venizelosz aknamunkáját. Bernben a szocialisták is a mi felfogásunkat osztották. Tejsék, szavazzon a vidék népe. Ettől nincs mit tartanunk. A kik éltették a különböző megszállásokat, azok mind kiábrándultak az elszakadásból. Csak Hlinkát, a rózsahegy piébánost emlíjük, ki most már nyíltan a csehek ellen fordult. Bolátják az országzéléken lassan lassan, hogy ezeréves kultúrközösséget hirtelen megszakítani nem lehet. Ezek indították arra a nagyhatalmakat, hogy küldjének bizottságot Magyarországra megszállott és meg nem szállott területeire, hogy a helyszínen vizsgálják meg a helyzetet és arról Wilson visszatértekor részletes jelentést tegyenek. Ez az indítvány most részletes megbeszélés tárgya és remény van rá, hogy el is fogadják.

Ha megvalósul, a történelmi Magyarország igen csekély kivétellel továbbra is megmarad.

Rohamosan emelkedik a vágómarha ára.

Husinség fenyeget.

A marhahúsárak rohamos emelkedésére lehetünk elkészülve. Budapesten csütörtökön hirtelen 2 K 60 fillérrel s tegnap, pénteken a fővárosból érkezett távirati értesítés szerint ismét 1 K 80 fillérrel, a két egymást követő napon tehát összesen 4 K 40 fillérrel emelkedett az ország központjában az élő marha kilójának ára.

Ez nemcsak a főváros közönségét érinti igen érzékenyen, de az egész országot, mert a rohamos áremelkedés nem a fővárosi viszonyok folytán állott elő, hanem az egész országra kiterjedő okokból következett be.

Az ország vágómarha szükségletét ugyanis kevés kivétellel a havasi legelőben bővelkedő Erdély és a déli vármegyék, az úgynevezett Bánát fedezte s túlnyomó részben innét szállították úgy a főváros, mint a vidéki városok vágómarha, tehát marhahús szükségletét.

Ami az ország más részéről, az alföldről kerül levágásra, az igen csekély volna a városok husszükségletének ellátására.

A megszállás folytán az ország jókora területe kikapcsolódott a forgalomból s így sem Erdélyből, sem a Bánáttól nem hozhatnak be az ország többi területére vágómarhát, tehát bekövetkezett a husszükség s ennek természetes folyományaként a marhahúsárának rohamos emelkedése.

Nagyváradon is megnyitkozott már a

hús inség hatása. Az árvizsgáló bizottság az előrendű marhahús árát az eddigi 12 koronáról 16 koronára emelte fel, míg a II. rendű marhahús árát 15 K 30 fillérben állapította meg.

El lehetünk azonban készülvé arra, hogy ezek az árak sem lesznek állandók és pár nap alatt ismét jóval magasabb lesz nálunk is a marhahús ára.

A vendéglőkben szabad bort kimérni.

A kereskedelmi miniszter rendelete.

A Népkoormány egyik legújabb rendelkezése volt, amellyel a forradalom által teremtett zavaros helyzetre való tekintettel a szeszes italok kiszolgáltatását teljesen eltiltotta.

Jórészt ennek tulajdonítható, hogy a kivételes helyzetből fakadó kitérésnek nem okoztak nagyobb veszedelemet, hanem lassan lecsillapultak a szenvedélyek s a rend lassankint teljesen visszaért.

A kormány, tekintettel a szesztilalom által érintett érdekekre, most már helyénvalónak látta a szesztilalom némi enyhítését s rendeleteileg megengedte a nap bizonyos idejében a szeszes italoknak bizonyos, csekély mennyiségben való kiszolgáltatását.

A miniszter rendelete a következő:

A szeszes italok mértékellen fogyasztásának eltiltásáról szóló 1919. évi XII. néptörvény I. szakaszában nyelt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

Vendéglőkben bort és sört kizárólag a déli tizenkét órától délután három óráig és este hét órától kilenc óráig tehető időben szabad a helyiségben való elfogyasztásra kiszolgáltatni és pedig a borból egy-egy vendégnek délelben, valamint este legfeljebb három decit, míg az üzlethelyiségben levő sörfogyasztás nem esik korlátozás alá.

A bor, sör és palinkamé ések csupán köznapokon és pedig reggel hét órától délelőtt kilencig és déli tizenkét órától háromig lehetnek nyitva.

Ezekben az üzemekben reggel hét órától délelőtt kilenc óráig terjedő időben semminemű szeszes italt sem tis ta, sem más itallal keverve kiszolgáltatni nem szabad, a déli 12 órától délután 3 óráig terjedő időben sörnek kiszolgáltatása, az üzlethelyiségben való elfogyasztása nincs korlátozva, borból egy-egy vendégnek kizárólag az üzlethelyiségben való elfogyasztására legfeljebb három decit szabad kiszolgáltatni, míg mindennemű más szeszes italnak bármilyen mennyiségben való kiszolgáltatása tilos.

A kizárólag égetett szeszesitalok kimérésére berendezett üzletek csak köznapokon és pedig reggel hét órától délelőtt kilenc óráig lehetnek nyitva. Ezekben az üzletekben a jelzett nyitvatartási idő alatt semminemű szeszesitalt sem tisztán sem más itallal keverve kiszolgáltatni nem szabad.

Kávéházakban csak sört szabad kiszolgáltatni és pedig csupán az I. §-ban megállapított idő alatt az üzlethelyiségben való elfogyasztásra.

Bornak és mindennemű égetett szeszes italnak kiszolgáltatása tilos.

Kizárólag bornak zárt palackokban való árusítására berendezett üzletekben (kereskedésekben), melyek 1918. évi október hó elsején már fennállottak, bornak az ily üzletekben szokásos keretekben zárt palackokban való árusítása reggel nyolc órától délután négy óráig meg van engedve.

Gyógyszertárakban gyógyborknak és gyógyászati célokra szolgáló égetett szeszes italoknak a szokásos keretekben való kiszolgáltatása meg van engedve.

Fűszer és csemegeüzletekben, cukrászdákban, drogériákban, valamint az I-5. §-ban megállapított kivételek alá nem eső összes egyéb üzletekben bornak, sörnek és égetett szeszes italoknak kimérése és árusítása tilos.

Ugyancsak tilos bornak, sörnek és égetett szeszes italoknak a fennálló egyéb szabályok kijátszásával történő mindennemű kimérése és árusítása is.

Aki a jelen rendelet megszegésével vagy kijátszásával szeszes italt kiszolgált, továbbá az is, aki a jelen rendelet megszegésével vagy kijátszásával szeszes italt vásárol vagy fogyaszt a szeszes italok mértékellen fogyasztásának eltiltásáról szóló 1919. évi XII. törvénybe ütköző s ezen néptörvény szerinti büntetendő kihágást követ el.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatályba lépésével a miniszteriumnak 1919. évi december hó 30 án 6721-1918. M. E. szám alatt kiadott rendelete érvényét veszti.

Budapest, 1919. évi február hó 11 én.

Nagy Vince s. k.

Garami Ernő s. k.

belügyminiszter.

kereskedelmiügy miniszter.

A közlelmezési bizottság tagjai nem látogatják az üléseket.

Lukács Ödön főjegyző fontos közlelmezési kérdések tárgyalására hívta össze tegnap délután fél 6 órára Nagyvárad város közlelmezési ügyosztályának felügyelő bizottságát.

Dicára, hogy fél 7 óráig várt Lukács főjegyző, a megjelent tagok csak dr. Kocsán Jenos, Kelen Béla, Bíró Márk és Spitzer Benjámin, valamint a bizottság tisztviselő tagjai voltak.

A többi bizottsági tagok elmaradása bizonyos keserű hangú nyilatkozatokat váltott ki a megjelent bizottsági tagokból, amely oda tendált, hogy mintegy tendenciát látnak abban, hogy a bizottság tagjainak egyrésze nem jelenik meg azokon az üléseken, ahol élelmiszer árak emeléséről van szó, mert ez nem népszerű. No tartásuk most meg az ülést.

Lukács Ödön főjegyző nem gondolja, hogy tervszerű lenne a tagok egyrészének elmaradása az ülésekről, hanem inkább azért nem jöttek el az ülésre, mert 6 óráig el vannak foglalva a munkával. Eddig azt látta, hogy az elmaradt tagok alaposan részt vesznek a bizottság munkájában. Szükség van az együttműködésre. Az elintézésre kerülő tárgyak között vannak olyanok, amelyek nem tűnnek halasztást és egyéni intézkedést.

Ezután a bizottság abban állapodott meg, hogy a főjegyző által halaszthatatlannak jelzett dolgokat letárgyalja.

Ilyen dolog egy volt, amely szoros üzleti ügy s ezt mint bizalmas dolgot le is tárgyalták.

A többi ügyeket egy későbbi ülésre halasztották.

* Elek Miklós kinevezése. A kereskedelmi miniszter Elek Mór közlelmezési előadó fiát, Elek Miklós tart. százados, első osztályú segéd parfülügyelőt tegnap *iparfelügyelővé* nevezte ki. Előléptetése őszinte örömet keltett úgy tisztviselőitársai, mint barátai körében.

Veszedelemes betörőt fogott a rendőrség.

Tegnap délelőtt *Krammer Áron* Hlatky-Éndre utcai kereskedő üzletébe, míg a tulajdonos ebédelni volt, egy katonaruhás fiatal-ember álkulcsossal behatolt. Csak néhány pillanatig volt bent, ez alatt az idő alatt azonban kiemelt a kasszából 1000 koronát és egy bőrtárcát, azután gyorsan kiosont. Az egész jelenetet végignézte a szemközti ház egyik emeleti ablakából *Schwimmer Szeréna*, aki azonnal leszaladt az utcára, hogy a betörőt elfogassa. A tolvaj ekkor már a Sas passage alatt igyekezett eltűnni. *Schwimmer Szeréna* azonban utána ment és *Sternberg Józseffel* találkozva, közölte az esetet. *Sternberg* rögtön galléron ragadta a betörőt és a rendőrségre akarta vinni. Az emberrel azonban nem lehetett könnyen elbánni. Hangosan tiltakozott az elfogatás ellen, nagy népszerűsége gyűjtött maga köré és a tömeg az ő pártjára állva, követelte szabadonbocsátását. *Sternberg* mit tehetett mást, elengedte.

Délután azonban utólért a végzet. Az Apolló mozgószínház előcsarnokában *Sternberg* ismét rátalált és átadta az ügyeleti rendőrök kezébe, akik előállították. A rendőrség először egy *Láng Dezső* névre kiállított szabadságigazolvánnyal igazolta magát, de *Moldován János* polgári rendőr ráolvasta, hogy *Márkus Pálnak* hívják és többszörösen körözött, veszedelemes betörő. *Láng*, alias *Márkus* erre mindent beismert, a *Krammer-féle* üzletbe, egy székesfehérvári üzletbe való betöréseket, Szabadkán elküvetett lopásokat és még sok gaztettet. Vallomását ezzel fejezte be:

— Ha négy és fél év alatt elküvetett bűnelmet mindet elsorolnám, tiszteri főbelő véssel sem tudnának eléggé megbüntetni.

Márkus Pál, aki civilben pincér, lezárta és megindították a vizsgálatot, hogy az elküvetett összes bűnök adatait beszeressék.

Fleischhacker Hugó halála.

Nagyvárad egyik széles körben ismert derék férfia *Fleischhacker Hugó* tegnap hajnalban elhunyt.

Évtizedekig a Polgári Takarékpénztárnál a főpénztárnoki tisztet töltötte be s buzgó tevékenységgel szolgálta az intézetet. Ő szervezte a Polgári Takarékpénztár kebelében a kisemberek érdekeit szolgáló u. n. Piculás bankot és sokat fáradozott ennek felvirágoztatása érdekében.

Népszerű, kedvelt alakja volt Nagyvárad ur-i társadalmának, amelyben angolos modorával mintegy külön típust képviselt. Kedvelte volt a válogatott jó társaságoknak s egyik legbensőbb híve néhai *Mezey Mihály*-nak, akinek igaz barátságát ültözte.

Az elmúlt évtized sportmozgalmaiban élénk részt vett s igaz örömmel mozdította elő azok sikerét.

Az utóbbi években sokat betegeskedett, Tüdőbaja mind jobban elhatalmasodott, míg tegnap hajnalban csendesen elhunyt.

Halálát testvérei özv. *Marrach József* és *Fleischhacker Gyula* nyug. takarékpénztári vezérigazgató és unokahugai gyászolják.

Temetése ma, szombaton délután fél 4 órakor lesz a Körös-utcai Csosztívó intézetben levő lakásáról.

Az ipartestületi választások előtt.

Keresik a megegyezést.

Az ipartestületi választásokra erősen készülnek a nagyváradai ipartestület tagjai.

Tegnap már leközlött az előjárósági tagoknak az Ipartanács által megállapított listáját.

Amint iparos körökből értesülünk, az Ipartanács jelölését az iparosok egy része nem vette magáévá, hanem azt csak módosítással hajlandók akceptálni.

Két irányban van kifogás a jelölések ellen.

A szabók szakosztálya *Lebovits Rudolf* jelölte előjáróul, de a Kisiparosok Egyesületének tagjai ellenezik *Lebovits* jelölését, mert időközben egy választott bíróság ki-mondotta, hogy *Lebovits Rudolf* az 1918. év áprilisi közgyűlésen a most már elhalt *Horváth Gusztáv*val szemben elküvetett csattanós eljárásával vétett az iparos érdekek ellen.

Az Ipartanács ezért jelölte *Lebovits Rudolf* helyett *Sz. Kocsis Jánost*.

Igy a szabóiparosok két táborra szakadva vesznek részt a választáson.

A másik ellenezék a szobafestők között keletkezett.

A szakosztály *Moskovits Jenő* szobafestőt jelölte s ezt az Ipartanács is elfogadta.

Ezek ellenében azonban sok híve van *Urgerleider Mórnak*, aki a régi előjáróságnak is tagja volt.

Az iparosok raponként gyűléseznek, lehet, hogy még a holnapi választásig sikerül a differenciákat kiegyeztetni. Ha nem, akkor a hivatalos listával szemben ellenlista lesz.

Nem találtak lovakat a franciák

A temesvári entente katonai parancsnoksága egy öttagú katonai bizottságot szervezett és annak iradította őket, hogy a fegyverszüneti szerződés értelmében a hatóságok utján átvegyék az entente részére szükséges lovakat. A bizottság Debrecenből érkezett. Tagjai voltak *Kent Dupont* angol hadnagy, *De Lamotte* francia kapitány, *Karmund* főhadnagy, *Barrier* tüzékapitány, *Bondiere* angol hadnagy és egy magyar hadnagy, aki a közvetítés feladatát látta el.

A bizottság a Rimanóczy szállodában lakott s a lóüggekben igen rövidesen befejezték küldetésüket Nagyváradon. Nevezetesen az illetékes tényezők átadási listával igazolták, hogy Nagyváradon és a megyében az entente részére egyetlen ló sincs. Már az első svájcra elszállítottak január elején 247 lovat Szegedre, azt a franciák át is vették, ennélfogva a város újabb sarcot nem is tud, de nem is köteles adni.

Ezzel a válasszal tökéletesen beérték a franciák és egész napjukat a korszaknak szentelték. *De Lamotte* kapitány hatalmas főkapitányként s inkább excentrikus sarkulazót sejtettek benne, mint egy győztes francia kapitányt.

Különb, mint ők maguk is hangszólyozták, semmi közük sincs a politikához, csöndes méntelepeken éltek a világháborús s ha szigorú sarcot is ülték le lekeríteni a Royalban, senki sem haragudott rájuk.

Az alföldi vonattal tegnap este Békés-esabára utaztak.

A minisztertanács határozatai.

Törvény készül a tótok és románok önrindelkezési jogáról. Nyugdíjazzák a harctéren nem volt tiszteket. Közkatonákból tisztek. A Zeneakadémia újjászervezése.

Budapest, febr. 14. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A mai minisztertanácsban, amely délután négy órakor kezdődött és este tíz óráig tartott, *Berinkei* miniszterelnök elnököl. A tanácskozásban hosszabb ideig részt vett *Károlyi Mihály*, a köztársaság elnöke is.

A minisztertanács foglalkozott a Magyarországon élő szlovák és román nemzetek önrindelkezési jogának kérdésével és a miniszterelnököt megbízta azzal, hogy a szlovák és román nemzet önrindelkezési jogáról a wilsoni elvek ligyelembévitelével terjedjessen törvényjavaslatot a minisztertanács elé.

A minisztertanács *Böhm Vilmos* hadügyminiszter előterjesztésére elhatározta, hogy a tisztek létszámát a lehetőséghez képest apasztani fogja. A már megüresített nyugdíjazások után azok a tisztek kerülnek sorra, akik a négy és fél éves háború folyamán egyáltalában nem teljesítettek harctéri szolgálatot. A minisztertanácsnak ez a határozata egyelőre ötszáz tiszti nyugdíjazását jelenti.

Ugyancsak a hadügyminiszter előterjesztésére is elhatározta a minisztertanács,

hogy ezenül a legénységi állományban is lehetnek tisztek, természetesen a legénységi fokozatok megtartásával.

A minisztertanács elhatározta még, hogy a Zeneakadémiát ezenül országos magyar zeneművészeti főiskolának nevezi és egyben a nyugdíjazott *Mihalovics Ödön* helyébe *Dohnányi Ernőt*, az adminisztratív ügyek intézőjévé pedig dr. *Kodály Zoltánt* nevezte ki.

Végül a belügyminiszter előterjesztésére gróf *Széchenyi Aladár* Somogyvármegye kormánybiztosának lemondását elfogadta, állásától felmentette s helyébe *Neubauer Ferenc* dr. kaposvári ügyvédet (kiszegapárti) nevezte ki.

Fiumei küldöttség Párisban.

Budapest, február 14. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Fiuméből egy küldöttség érkezett Párisba, amely okmányokat akar előterjeszteni a békekonzulciónak, amelyekkel igazolni óhajtja, hogy Fiume Olaszországhoz tartozik s ezért oda csatolandó.

A hollódiak Radu püspök birtokát kérik.

Küldöttség a főispánnál.

A Pusztá-Hollód, Szombatságróhoz vidékén lakó román lakosság másodszer ad életfell magáról a forradalom óta. Először december hónapban rendeztek ragyogó demonstrációt a gyulafehérvári elszakadási doktrém ellen. Fölgyújtották a nagyváradi g. kath. püspökség szénakazait, csóvát dobta Radu Demeter kastélyára és egy lelkes gyűlésen kimondották, hogy Magyarországon csakradnak élni.

A népakaratnak ez a spontán és erupív megnyilatkozása nagy felűnést keltett a az agitátorok messze elkerülték a háborgó falvak határait. Radu püspök, aki az ismeretes határozat felolvasása óta nem él Nagyváradon, nem kereste elégedetlen népével az összeköttetést s a rohamosan fejlődő politikai viszonyok lassan egy újabb meglepetést készítettek elő a román lakosság körében.

A földbirtok kezelésének átvétele már az első hetekben olyan forradalmi hangulatot teremtett Pusztá-Hollódon, hogy minden nap a legrosszabbtól lehetett tartani. A gyűjtő után a nép kitombolta magát s a nemzetőrök tapintatos közbelépése előjött vette minden további erőszaknak.

A hollódiak nem is kívánták többé a birtok-bérlés kérdését erőszakos utra terelni. A község higgadt vezetőinek tanácsára elhatározták, hogy a szokásba vett módot fogják használni és a Nemzeti Tanács segítségével veszik át a földet.

A küldöttségbe husz tagot választottak s tegnap délelőt bejöttek a községi bíróságot vezetésével a biharmegyei Nemzeti Tanácshoz. A deputáció szónoká elpanaszolta, hogy mekkora nyomorban élnek Pusztá-Hollódon. Ősidők óta alig van a község lakosainak együttvéve 50 kishold birtoka. Ebből élnek ivadékról-ivadékra nagy nélkülözések között s hiába fordultak segítségért és könnyítésért a görög katolikus püspökséghez, helyzetükben alig állott be némi kedvező változás.

Kérték a Nemzeti Tanácsot, hogy részükre jeleljön ki a megélhetéshez szükséges földet, amelyet bérlés formájában ők már március elsején átvehetnek.

A Nemzeti Tanács tagjai megnyugtatták a hollódiakat, hogy különös gondjal, szeretettel és jóindulattal kezelik a földkérdést éppen a román néppel szemben és rövidesen megkapják a szükséges szántókat a görög katolikus püspökség földjéből.

A deputáció felkereste dr. Katz Béla főispánt is. A főispán kérte a hollódiakat, hogy legyenek bizalommal a kormány iránt. Feltétlenül a nép érdekeit fogja szem előtt tartani és minden családról gondoskodni fog. A küldöttség megjelente a főispánt.

Dr. Katz a Nemzeti Tanácsal egyetértőleg utasította a hollódi tanácsot, hogy két nap lefolyása alatt terjessze be az igénylők névsorát és azt a minimumot, amelyre szükség van.

HIREK

* A nagyváradi radikális párt tiltakozó gyűlése. Vasárnap délután 3 órakor a városbáza nagytermében nagyszabású tiltakozó nagygyűlést tart a nagyváradi radikális párt az ellenforradalmi törekvések ellen. A tiltakozó nagygyűlés rendkívül imponálóan igérkezik, amelyen képviseltekni fogja magát a Munkástanács is. Az országos radikális párt vezetősége tegnap táviratilag jelentette be csatlakozását a nagyváradi radikális párt ellenforradalmi törekvések elleni akciójához. A nagygyűlésen a radikális párt részéről dr. Nagy Mihály, a radikális párt titkára és dr. Thury László fogják ismertetni az ellenforradalmi törekvéseket és a radikális pártok az ellenforradalmi törekvésekkel szemben kifejtett magatartását.

* Rendkívüli ügyvédgyűlés. Az Országos Ügyvédszövetség nagyváradi osztálya a kollektív szerződés tervezetének tárgyalása céljából 1919 évi február hó 16-án, vasárnap, délelőt 10 órakor az Ügyvédi Kamara tanácstermében rendkívüli osztálygyűlést tart, melyre kártársainkat azzal hívjuk meg, hogy az ügyvédség erkölcsi és anyagi érdekei szempontjából oly nagy fontosságú kérdés eldöntésében minél nagyobb számban résztvenni sziveskedjenek Nagyvárad, 1919. február hó 14. Dr. Adorján Emil elnök. Dr. Popity János titkár.

* Kinevezés. Dr. Gyarmathy Viktor kir. tanácsos pénzügyigazgatót a köztársaság elnöke miniszteri tanácsossá és pénzügyigazgatóvá, az V. fizetési osztályba kinevezte.

* Tulheves Nemzeti Tanács. A vármegye alispánjának telefonon jelentette Polgár Péter biharmagybajomi bérlő, hogy a heretyszentmártoni Nemzeti Tanács alelnöke egyszerűen lefoglalta a községen átvezető 12 igás kocsiját, amelyeken egyik birtokáról a másikra tengerit szállított át. A tulheves alelnök nagyfokú csempészetet vélt megakadályozni. A tengerit egyszerűen beraktározta a község magtárába. A alispán telefonon utasította a főszolgabíró, hogy a tengerit zárlatát azonnal oldassa fel, egyszerűen értesítette a buzgó alelnököt, hogy Polgár jogos tulajdonosa a tengerinek.

* A Kath. Kör vetítő estéje. Jövő kedden, febr. 18-án este 5 órakor érdekes képsorozat kerül bemutatásra a Kath. Kör dísztermében: Nagy Británia városai és tájai. A lezajlott világháború az Egyesült Államok után talán Angliának hozott legőb hasznot és előnyt. Ugy látszik, tengeri uralma, melyről nemzeti daluk is szól: Rule Britannia rule the waves... fennmarad a háború után is, amelyben pedig nem ő hozta a legnagyobb vér és pénzáldozatot. Boldog ország melynek földjét 1066 óta ellenség nem taposta s melyet századok óta nem győztek le! A szép színes képsorozathoz Németh Gyula dr. fog magyarázatot fűzni.

* Öt éves előléptetések a pénzügyigazgatóságnál. A most végrehajtott átszervezésből kitolyólag a helybeli pénzügyigazgatóságnál többrendbeli kinevezés történt. Így pénzügyi főtanácsosok lettek: Klitus János, Szabó Á. O., Mikaska Lajos és Németh Albert pénzügyi tanácsosok; pénzügy tanácsosok lettek: Csipkés Sándor, d. Örléy Kálmán, dr. Báthori Oskár és Galgóczi Ferenc titkárok; titkárok lettek: Bexe Miklós, Kun Arthur és Sártori Endre segédtitkárok.

* Varga Gyula bucsufellépte a Népszövetségi-moziban. (Don Cesar.) Holnap, vasárnap a Népszövetségi-mozi csak egy előadást tarthat, délután négy órakor, miután holnap este fél héttől a Katolikus Kör Szent László terme hangverseny céljaira van lefoglalva. A rendezőség azonban módot kíván nyújtani az esti előadások közönségének is, hogy a Népszövetségi-moziban szokott kollektív szórakozását e héten mégis megtalálja és azért kivételesen ma, szombaton is tart előadást. Műsoron a legjobb romantikus drámák egyike, Don Cesar van. Don Cesar a középkori lovag mintaképe, férfias és bátor, aki egyszerű bonyodalmak, lovagi küzdelmek után éri el célját. Maga a filmdráma tele van mozgalmassal jelenetekkel, ragyogó képekkel. Don Cesar lovagot bitóra itélik s csak oly feltétellel változtatja a király ezt a szégyenletes ítéletet golyó általi halálra, ha Don Cesar halála előtt megnősül. Egy utcai énekesnőt kell elvennie, hogy aztán a gróf özvegye méltó legyen a királyhoz. Az esküvő után Don Cesar a katonák kivezetik, de a puskamester kivette a golyókat a fegyverekből és Don Cesar megmenekül. Érdekes kalandok után rábukkan feleségére, akit most ismer fel, mert az esküvőnél a nő le volt fátyolozva. Lovagiasságával kitűnik, a király kegyelmét elnyeri és boldogan él tovább szépséges feleségével. — Külön érdekessége lesz a mai előadásnak, hogy most lép fel Nagyváradon utoljára a Katolikus Körben Varga Gyula, a csodálatos hangszerutánzó művész, egészen új műsorral. Szóló hegedű és zenekari számokkal szerepel, melyekhez semmi másra nincs szüksége, mint az U al hegységéből, orosz hadifogságából magával hozott botjára és egy asztalra. A zeneszámok után állat-utánzatokkal fog nagy derűtséget kelteni, majd néhány gépnek a működését is be fogja mutatni, például a csatlóság hivatkozva az automobil elindítását a begyújtástól egészen addig, míg az autó elszáguld, továbbá a cséplőgépet stb. Az előadások négykor és este kivételesen egyneként hétkor kezdődnek. Tekintettel a vendégszerelésre, a vezetőség jegyenként a felülről tartott járulékon kívül 10 fillér külön adományt kér. Zsölyökre jegyek előre válthatók a Tiszántúli kiadóhivatalában.

* A Katolikus Tanács intézőbizottsága megalakult. A katolikus autonómia kör ponti szerve rohamos léptekkel közeledik a teljes kiépítés felé. Február 12-én ülést tartott Budapesten, melyen intézőbizottságát megalkotta. Így most 15 egyházi és 42 világi tagja van. Az ülésen tár yalták a bacsikai és erdélyi megszállásokat, melyek az egyházi érintkezést csaknem teljesen megpénitották. Az elnökség minden rendelkezésre álló eszközt megragad, hogy az ilyen anomáliákat megszüntesse.

* Ady irodalmi társaság. A nagyváradi írók és művészek elhatározták, hogy irodalmi társaságot alakítanak, mely Ady nevét fogja viselni. A tervet dr. Katz Béla kormánybiztos-főispán elé terjesztették, aki a legnagyobb támogatást helyezte kilátásba. Az új irodalmi társaság alakuló gyűlése szerdán este lesz a városbáza közgyűlési termében dr. Katz Béla elnöklété alatt.

* A nagyváradi kath. iskolai tanítókat felkérjük, hogy ma délután 5 órakor a Katolikus Kör értekezleti helyiségében anyagi ügyeik megbeszélése céljából megjelenni sziveskedjenek. Előkészítő bizottság.

* **Erdélyes nyomozás a Teleky utcán.** A rendőrség bünyői osztálya a legerélyesebb nyomozást folytatja, hogy kedden este a Teleky-utcában elkövetett gyilkosság tetteseit közrekerítse. A gyilkosság áldozata Grünstein Andor asztalossegéd belehalt sérülésébe, kihallgatni nem lehetett. A rendőrségnek egyetlen nyom áll a rendelkezésére. Egy bicska. De ez a bicska nincs még a nyomozók kezében, ezért arra kéri a rendőrség a községet, hogyha valaki a gyilkosságot követő napon a Teleky-utcán, vagy a közelben egy bicskát talált, szolgáltassa azt be Fluck Ferenc rendőrszpitányhoz.

* **Földbérleti tárgyalások.** A Bihar-Megyei Nemzeti Tanács kebelében működő földbérleti agrárbizottság a következő községek földbérleti ügyét tárgyalja dr. Katz Béla főispán, illetőleg ebben a szerepkörben helyettese: Ladányi János elnökele alatt: **Február 17-én:** Körösszakál, Körösszegapáti. A bizottság tagjai: Grósz Imre dr., Felvinczy Sándor és Wertheimstein Viktor. Gazdasági szakértő Olasz Elemér, referens és jegyző Horváth Béla. **Február 20-án:** Geszt és Mezöpyán. Bizottság: Dr. Nagy Mihály, Ilisz Lajos, gazdasági szakértő Pókay Dezső, referens dr. Elovics Elek. **Február 21-én:** Berekböszörmény, Bárán Sáp és Dancsháza. Bizottság: Szabó Lajos, Katona János, Wertheimstein Viktor. Gazdasági szakértő Olasz Elemér, jegyző Horváth Béla. **Február 22-én:** Bereityóujfalú. Bizottság dr. Nagy Mihály, Ilisz Lajos, gazdasági szakértő Pókay Dezső, előadó dr. Kenyeres Gyula.

* **Réz kapitány nyugdíjazása.** Tegnap elélelt a rendőrség egyik régi tisztviselője: Réz Bertalan rendőrfelügyelő, tb. rendőrkapitány beadványt intézett a polgármesterhez, amelyben nyugdíjazását kéri. Réz Bertalan 1897-ben lépett a város szolgálatába, mint helyettes rendőrbiztos a ezen állásában 1900-ban véglegesítették. 1917-ben rendőrfelügyelővé minősítették át állását a ugyanakkor tiszteletbeli rendőrkapitánynya nevezte ki a főispán. Huszonegy évi szolgálat után vonul nyugalmába.

* **Cukrázók és mézeskalácsosok értekezlete.** Felkérem a cukrázók és mézeskalácsosokat, hogy ma, szombaton este 6 órakor az Emke kistermében tartandó értekezleten mulhatatlanul megjelenni sziveskedjenek. Steppor Ottó.

* **Halálozás.** Saághy Sándor káptalani uradalmi számtisztet súlyos gyász érte: magynője: özvegy Schöber Károlyné, született Saághy Karolina, élete 88. évében elhunyt. A derék matróna temetése holnap, vasárnap délelőtt háromnegyed 11 órakor megy végbe a Sal Ferenc utca 4. számú házból.

* **A Népszövetségi Hitelszövetkezet** II. évi február 23-án, délután 3 órakor a saját helyiségében (Zsilvölgyi Dezső utca 5. sz. alatt) tartja a IV. évtársulat felszámoló és a VII. évtársulat megalakuló rendes közgyűlést, melyre a tiszelt tagokat ezennel meghívja az igazgatóság. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a felszámoló IV. évtársulat üzleteredményéről. 2. A IV. évtársulat zárómérlegének megállapítása, a nyereség felosztása, kapcsolatosan a felmentvény megadása. 3. Alapszabály módosítása. 4. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok megválasztásának helyébe betöltése. 5. A közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az elnökséghez írásbelileg előterjesztett esetleges indítványok. 6. A VII. évtársulat megalakítása. — A tagok névsora és a mérleg betekintése a hivatalos helyiségben ki van függesztve.

A zsilvölgyi bányászok a hadügyminiszternél.

Budapest, febr. 14. (Saj. tud. táv.) A hadügyminisztériumban ma megjelent a zsilvölgyi bányászok egy küldöttsége és Böhm Vilmos hadügyminisztert kereste. A miniszter nem volt fenn hivatalában s így a küldöttséget nem fogadhatta. A miniszter helyettesének a bányászok előadták, hogy a zsilvölgyi bányászok összesége nevében jöttek és azt kéri: küldjön a hadügyminiszter fegyveres erőt a zsil-

völgyi bányák felszabadítására, mert a bányászok a románok erőszakoskodásait képtelenek tovább tűrni. Elmondották, hogy csaknem mindennapos dolog, hogy a Zsil-vízébe kényszerítik őket és fegyveres katonákkal botoztatják őket. Mikor a románok január 22-én megszállták a Zsil-völgyet, több mint tízezer vagon szén volt kitermelve, amit a románok elszállítottak Romániába.

A kormány újból tiltakozást jelentett be a cseh megszállás ellen.

Budapest, február 14. (Saját tudósítónktól.) Berinkey miniszter Vyx adredezhez a cseh-szlovák szuverenitás betérjesztésével és elismerésével szemben átiratot intézett, amelyben a magyar kormány nevében kijelenti, hogy a magyar állam területének cseh-szlovák fegyveres csapatok által való megszállását jogtalan és erőszakos cselekedetnek tekinti, amelyet kényszer helyzetében tűrni kénytelen, de ellene is névtelen tiltakozik.

A székesfehérvári kormánybiztos nyaktilót ígér az ellenforradalmároknak.

Budapest, febr. 14. (Saját tudósítónktól.) Székesfehérvárról jelentik: Horváth János kormánybiztos ma megjelent a vármegyházán és programbeszédet mondott. Ebben kijelentette, hogy a magyar forradalmi proletáristus és a forradalom vívmányainak

megvédésére felszólított polgárság nem fog habozni és ha szükség lesz rá: nyaktilóhoz fog nyulni. Eddig nem kööltünk fel egyetlen grótot sem, mert a belső zavartól el akartuk kerülni, de eljőhet az idő, mikor a pörölynek le kell sújtania.

* **A felsőpapság 50 milliója.** A Tiszántúli tegnapi számában a többi nagyvárad lapokkal ellentétesen azt közölte a felsőpapság 50 millió alapjáról, hogy azt az alsó papság helyzetének javítására fogják fordítani. Szükségesnek tartjuk a következőket megjegyezni: A főpapság ezt a szociális elhatározását akkor hozta Prohászka püspök nyilvánosságra, mikor az alsó papság forradalmi uton kivívta az autonómiáját. Most tendenciózus fordítással azt a rejtett célszót tulajdonítják ennek, — mint a Budapesti Hírlap mai száma is leszögezi — hogy az alapítvánnyal a főpapság megakadályozni az alsó papság szervezkedését és szembe akarnak helyezkedni a népkormány intencióival. Mikes János gróf szombathelyi megye-püspökkel szemben aggodalmak merültek fel, hogy ezt a pénzt állítólag ellenforradalmi agitációra használja fel. Erre vonatkozólag dr. Vass János vallásügyi miniszter fenntartotta magának az intézkedést és Persián Ádám kormánybiztossal egyetértőleg kijelentette, hogy a rosszindulatu vádakait rövidesen a legerélyesebben tisztáztatja.

* **A Bihar-megyei és Nagyváradai Közal alkalmazottak Beszerzési Csoportja** értesíti tagjait, hogy folyó hó 15-én tul a szövetek és ruhanyomókra előjegyzéseket többé el nem fogad. Felkéri a hivatalok vezetőit és felhívja a vidéki csoportokat, hogy a részükre megküldött előjegyzési kimutatásokat folyó hó 16-ig feltétlenül visszaküldeni sziveskedjenek. Ertesíti végül a tagokat arról is, hogy a túlnyújtásával a tárgyalás sikerre nem vezetett, ennél fogva a csoport kénytelen a tűzfeszítést végleg beüzemeltetni. A befizetett összegek visszaadandók.

* **A megyében 12 korona a marhasus.** Fráter Barnabás alispán a megye területére 12 koronában max. milta a marhasus kilóját. A maximális ár betartását a szolgabírák ellenőrzik. A rendlet megszegését szigorúan büntetik.

* **Ujra megdrágult az arany és az ezüst.** Egy hét óta az arany és ezüstpiacra jelentékeny szűkülés tapasztalható, amely meghaladja a háború alatt elért maximumot. A szin-arany ára 20600 koronáról 22000 koronára, a szin-ezüst ára pedig a névleges 480, illetőleg 520 koronáról névlegesen 550, illetve 700 koronára drágult. Ez az árfejlés nyilván összefügg azokkal a kijelentésekkel, amelyeket a koronás lebélyegzésére és 50 százalékos becserélésére névlegesen Rasin dr. cseh pénzügyminiszter legutóbb tett. Érdekes, hogy a nemesfémek árfejlődésével szemben a zulforgalomban lebonyolított valutaüzlet aránylag változatlan, amennyiben a dollár ára 22 és fél korona, a fonté 91 korona, a svájci franké 412 korona.

* **Varga Gyula előadása az Apollóban.** A kitűnő zeneimátor, kinek előadásában ismételtén gyönyörköltünk, tekintettel a nagy érdekűlésre, mely egyre szélesebb hullámokat ver, elhatároztuk, hogy még egy alkalommal, vasárnap délelőtt fél 11-kor az Apolló mozgószínházban fogja produkálni bámulatos zenei utáztóhetőségét. A jegyek 5, 4, 3 koronás árakban már vasárnap reggel 9 órakor válthatók a mozgószínház pénztáránál.

* **Vojko Péter zeneiskolája** vizsgahangversenyét f. hó 16-án délután 6 órakor tartja meg a Kátholikus Körben és ezen nővendéghangverseny az i. kola 18 legjobb hagedi tanítványa fogja előhaladását bemutatni. Jegyek kaphatók a Központi Újság és Jegyirodában.

* **Tőzsde.** Mai jegyzések: Osztrák Hitel 653-664 Magyar Hitel 962-977. 4 százalékos Koronajárulék 89-9025. Jelzálog 494-502. Lezámitoló 618-622 Fabank 795-810. Rima 940-945. Közutó 613-616. Államvasút 930-995. Kereskedelmi bank 4450. Hazai takarékp. 18000. Gizella 600. Alcaiano: 23 és 2040. Sugó 932-935. Ustiny 870-872. Gincz 2992-3003. Adria 1695-710. Atlantica 1220-1235. Lovante 1140-1150. Nasici 2890-2900.

Az antant fenyegető hangu jegyzéke Németországhoz.

Budapest, febr. 14. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Párisból ideérkezett hírek szerint az antant kormányok Németországhoz fenyegető hangu jegyzéket intéztek, amelynek ultimátum jellege van. Az antant a jegyzékben Németországot felszólítja, hogy a lengyelek elleni offenzívát azonnal szüntessék be, ellenkező esetben az antant baladéktalanul felmondja a fegyverszüneti szerződést.

A csehek és tótok közt fennáll a szakítás lehetősége.

Budapest, febr. 14. (Saját tudósítónktól.) (Szikratávirat.) A párisi tárgyaláson a csehek nagyon le vannak hangolva, mert az utóbbi események miatt nagy ellen-szenv mutatkozik irányukban. A csehek helyzetét az a körülmény is megnehezíti, hogy a szlovákok elégedetlensége a konferencia tagjainak tudomására jutott. Több szlovák vezető férfinak, köztük dr. Jurka Nándornak sikerült a párisi konferencia résztvevőinek a szlovákokat ért sérelmeket tudomásukra adni. Nincs kizárva a szakítás lehetősége a szlovákok és csehek között.

* Uj forradalom van kitörőben minden vonalon, ahol az októberi forradalom még nem rombolta le a régi avult rendszer oszlopait. A népkormány kitűnő kulturális minisztere reformálni akarja nemcsak az elemi és középiskolákat, hanem az egyetemet is, hogy új szellemet vigyen be az ifjúságot nevelő intézetekbe. Az emberek százezrei, akik lelkükön viselik Magyarország jövőjét és fenntartását, tanulnak, dolgoznak és egy szebb jövő reményében ábitattal szívják magukba az új kor szellemének éltele levegőjét. Valóságos áldás a modern tudomány fejlődése a Tolnai Világlexikonra, melynek mint egy kétszáz trunks árú a modern tudományok legalkalmasabb ismerői és harcosai úgy szerkesztették és írták meg a Lexikonnak most megjelent VIII. kötetét, hogy a műveltség minden fokozatán álló olvasók érdekfeszítő és szórakoztató ismeretekhez jutnak, amelyek most elengedhetetlen feltételei minden magyar embernek, hogy a forradalom vívmányait biztosíthassák a jövő nemzedék számára. A most megjelent Tolnai Világlexikon VIII. kötetét gyönyörűen illusztrálva Tolnai Világlapja előfizetői 30 korona boltiár helyett 8 korona 60 fillérért kapják meg mint kedvezményt.

* A banktisztviselők gyűlése. A nagyváradi banktisztviselők tegnap délután a város háza közgyűlési termében gyűlést tartottak. A gyűlés Melkun Jerő, a Nagyváradi Takarékpénztár elnöke vezetésével indítványára kimondotta, hogy a szociáldemokrata párthoz csatlakoznak. Az elhangzott beszédek során a jelenlevők ugyanarra a meggyőződésre jutottak, hogy követeléseiket és jogukat csak úgy tudják érvényesíteni, ha szervezetten lépnek fel.

* 472 guriga cérna. A rendőrség két nappal ezelőtt a Sas kávéház előtt elfogta Kandel Ábrahám talmudistát, aki egy guriga 1000 yardos cernát 50 koronáért akart eladni. Előállították és megmozdították. Találtak nála egy, a nyugati pályaudvar ruhástanál kiállított bérkártyát. Azonnal táviratolták a pályaudvari rendőrségnek, hogy Kandel podgyászát vizsgálják meg. Tegnap érkezett meg a válasz, amely közli, hogy Kandel Ábrahám bocher utazó táskájában 472 guriga 1000 yardos cernát találtak. A hirtelen embert átkísérték az ügyészség fogházába.

IRODALOM

Az Élet képes hetilapja (szerkeszti Anka János) február hó 16-iki száma a következő tartalommal jelent meg:

Béthy Zolt. Eörsi Julia. — Arcképrözet: Haranghy Jenő. Margitay Ernő. — A kapu. (Elbeszélés.) Harangi László. — A szentélyben. (Költmény.) Debay Olga. — Te

alföldi rósa. (Költmény.) Geszti Erna. — Rozál is komu nit. (Elbeszélés.) Péczely József. — Kultura: A kritika. Boros Ferenc. Bibliopolisz. Rédey Tivadár. — Az akvarellés pasztellfestés kiállítása. u. i. — példaadó püspököttya. Nagy Sándor. — Hét nap Budapestben. Undi. — Szerkesztői üzenetek.

A kitűnően szerkesztett folyóirat gazdag és mindig aktuális illusztrációi és a mai viszonyokhoz mért igazán olcsó előfizetési ára a legkedveltebb és legkeresettebb szépirodalmi folyóirattá tették. Előfizetési ára egész évre 40 korona, félévre 20 korona. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, I. Fehérvári utca 15. Muatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

A köztársaság színháza a címe Harasanyi Zsolt érdekes cikkeken a Színházi Élet új számában. Szamházy István „Regi könyvek közt”, Szász Zoltán „Gyermekszínházak” címen írtak négy cikke. Barta Lajos Márkus Emiliáról, Lakatos László új egyfelvonásosáról nyilatkozik és a különösen érdekes Intim Pistával az életben a rendező rovatok említhetők még fel. Egyes szám ára 1:50 K. Előfizetési díj egy negyedévre 16 K. Kiadóhivatal: E zsébet-körut 29.

Színház.

A színház műsora:

Szombat d. u. Ezred apja.
Szombateste: Pac irta (bérletszünet.)
Va árnep d. u. Zsuzsi
Vasá nap este: Csárdáskirálynő.

Az Ezred apja ma délután kerül reperioirra Stoll Bélával a címszerepben. Kitűnő szerepe van Tóth Eleknek Gelnotte közjegyző szerepében. Perényinek, aki a kutyamosót adja Jósika Micinek a táncosnő kreálójának, Váradi Lajosnak és Szigetnek, aki a III. felvonásban Jósikával eljárja az apcsa táncot.

Pacsirta. Ma este adják a hadirokkan-tak, özvegyek és árvák javára Lehár Ferenc kitűnő operettjét Aggházy Melindával a címszerepben. Jegyek még válthatók a pénztár nál. A ma esti előadás kivételesen 7 (hét) órakor kezdődik.

Zsuzsi. Holnap délután Barta Lajos mulattató vigjátéka van műsoron E. Kovács Mariska fellépésével. A többi főszerepeket a kitűnő Tóth Elek, továbbá Madas Pista, Tóthné, Stoll, Deák, Perényi és Szigeti alakítják.

Trubadur. Verdi halhatatlan operája a jövő héten szerepel a játérenden.

Csárdáskirálynő. Holnap este Kálmán Imre népszerű operettjét játsszák Aggházy Melindával a címszerepben. Stázi Jósika M. ci, Bónit Perényi, Edvint Békefi, a herceg nőt Papainé, a herceget Harasanyi, Kerekes Ferkót Stoll és a jegyzőt Deák játsszák.

Vadkacsa. A drámai együttes nagyban készül Ibsen csodaszép színművére G. Polgár Mariskával a címszerepben, míg a többi főszerepeket Gazdya, Körösi Jucira, Harasanyi, Tóth Elekre, Gróf Lászlóra, Szigetire és Madásra bízták. Rendező: Tóth Elek.

Jótekonycéln előadás a Szigligeti színházban! Február hó 15-én, szombaton este 7 órai kezdettel jótekonycéln előadás lesz a Szigligeti színházban felemelt hely-árrakkal az országos rokkantszövetség javára. Színe kerül Lehár Ferenc gyönyörű zenéjű operettje a „Pacsirta”. Előtte a gyász-dapériával bevont színpadon Hubert István a szövetség főtitkára mond nagyobb szabású prólógot. Az első és második felvonás között J. Gazdy Aranka a színház kiváló tehetségű művésznője fog egy alkalmi verset elszavalni. A prólóghoz a díszleteket Veislovits A. és Fia remekkezéssel vállalta. Kölcsonzi jegyek kaphatók a színházi pénztárnál és a szövetség helyiségében (Vár-épület).

Oláh Gábor irólevele Bihari Ákoshoz

Bihari Ákos, aki — szemben minden alap-talan és naiv vádaskodással — azért ment el a Szigligeti-színház kötelékéből, mert mellőzték és tehetségéhez éppen nem méltó szerepeket osztottak rá olyanok, akik sohasem fogtak annyit érteni a színművészethez, mint ő, ennek a Bihari Ákosnak nagy és komoly sikerei vannak Debrecenben. Hogy ezek a sikerek milyen értékesek, bizonyítja Oláh Gábor író és esztéta következő levele:

Tisztelt Uram!

Tegnap hosszú idő múltán bevetődtem a színházba, a Bátoros előadására. Az Ön nagy-szerű, tiszta művészi előírásait, kiragadott a manák komor, nyomorult, sötét és mégha-szürke hangulatából. Főlemelkedtem, amly oly régen történt itt velem, Debrecenben. Nem le-szem, hogy éppen rám tett volna ilyen hatást, közönségnek éreznie kellett, hogy itt nem minden-napi dolog történt. S ha ez így van, egész városunknak szüksége van Önre, Bihari Ákos. Nagyon kérem — ha ugyan ér Önnek valamit az én szavam, — nagyon kérem, ma-radjon a mi művésznök. Hozza vissza elveszett szép korszakát ennek a híres, nagymúltú színpadnak s emeljen föl bennünkét nemes művészetével a hétköznapi-ság komor sivatagából.

Őszinte tisztelője

Oláh Gábor

Ady Debrecenből menekült Nagyváradra, mert nem tudott volna soha sem érvényesíteni abban a létező körben. Bihari Váradról menekült Debrecenbe. Mi változott? Semmi. De remélhetőleg nemsokára lesz változás — a színház körül. Mert ebből már mindenkinek elég volt.

Főszerkesztő: DR. KUGLER JÓZSEF. Felelős szerkesztő: HILF LÁSZLÓ.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. s.

MEGNYILT
A NŐI ÉS GYERMEKDIVATÁRUHÁZ
Nagy Sándor utca 1. sz. 4.
Női himzett sifon ingek 75 koronától, női-selyem harisnyák 38 koronától, gyermek harisnyák minden nagyságban 12 koronától kezdve
Tisztelettel:
Klein Sándor

Szenzáció az Urániában. Egészen eredeti koncepciójában igen figyelemreméltó filmeseményt tűzött ki mai ujjmúsortára az Uránia színház. Az örült tette című tragikus, megrázó erejű történet ez, melynek közép pontjában Lu Syud, a nevezetes filmművész értékes alakítása áll. A darab, mely technikai felvételeinek is elsőrangú alkotás, ma és holnap kerül szíre.

Olasz film az Apollóban. A rég látt kedves Ambrosio filmek jönnek már a megnyitott határokon át. Ma a Bohémházasságot adják az Apollóban, a nagyszerű olasz filmtörténet, amely a legbájosabb és legfinomabb felvételek sorából való, tipikus Ambrosio vagyis a sikerét megjósolni nem nehéz. A téma maga előkelően irodalmi, emellett nagy felhívást fognak kelteni a csodás kékegű olasz tájakról készült brilliáns plain air felvételek. Az Apolló pompás műsorán ma szerepel a kitűnő film.

Nyilttér

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága, felügyelő bizottsága és tisztviselőikara mély megilletődéssel tudatja, hogy az intézet alapítása óta mindvégig buzgó és kötelességtudó pénztárnoka

ivánkai **FLEISCHACKER HUGÓ** úr

hirtelen elhunyt. Kötelességtudó kiváló főtisztviselőnk, illetve karársunk és jóbarátunk emlékét mindig hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Nagyvárad, 1919 február 14.

Köszönetnyilvánítás.

Nagy-Várad város tisztviselőkarának, a jó barátoknak és ismerősöknek, akik feledhetetlen emlékű drága halottunk elhunytá felett érzett bánatunkban résztvevően osztozkodtak ezuton fejezi ki köszönetét

özv. Kopóchy Endréné és családja.

Felhívás!

Kürtág Dezső nagyvárad i lakos, az „Eli” kávéház tulajdonosának esetleges hitelezői felhivatnak, hogy követeléseiket, az üzletátruházási törvényben foglalt jogkövetkezmények terhe alatt f. évi február hó 25 ig dr Grossmann Samu urnál (Vámház-u. 39. sz.) jelentsék be.

Zoltán Ferenc.

Dr. Stolcz Gyula

fogorvos

lakása alkalmatlansága miatt rendelését beszüntette.

URÁNIA mozgószínház 15-én
Egy örült tette.
Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.

VIGADÓ mozgószínház 15-én
Végzetes gyűlölet.
Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.

APOLLÓ mozgószínház 15-én
Bohém házasság.
Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.

KIFUTÓ FIUT

irodaszolgái teendőkre keres a „TISZÁNTÚL” kiadóhivatala

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitotta meg. Az előbbi üzletek, dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jelezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső u. 5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez s ki-ki annyi üzletrészt jegez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészesként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik a tagok a befizetett összeget kikapják s rájuk eső nyereséget is.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel s kiki heti beléje arányosan részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azokat legmagasabb kam tálábbal kamatoztatja. A tagok a befizetett összeg 1/10-öd részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betétlázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek a szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

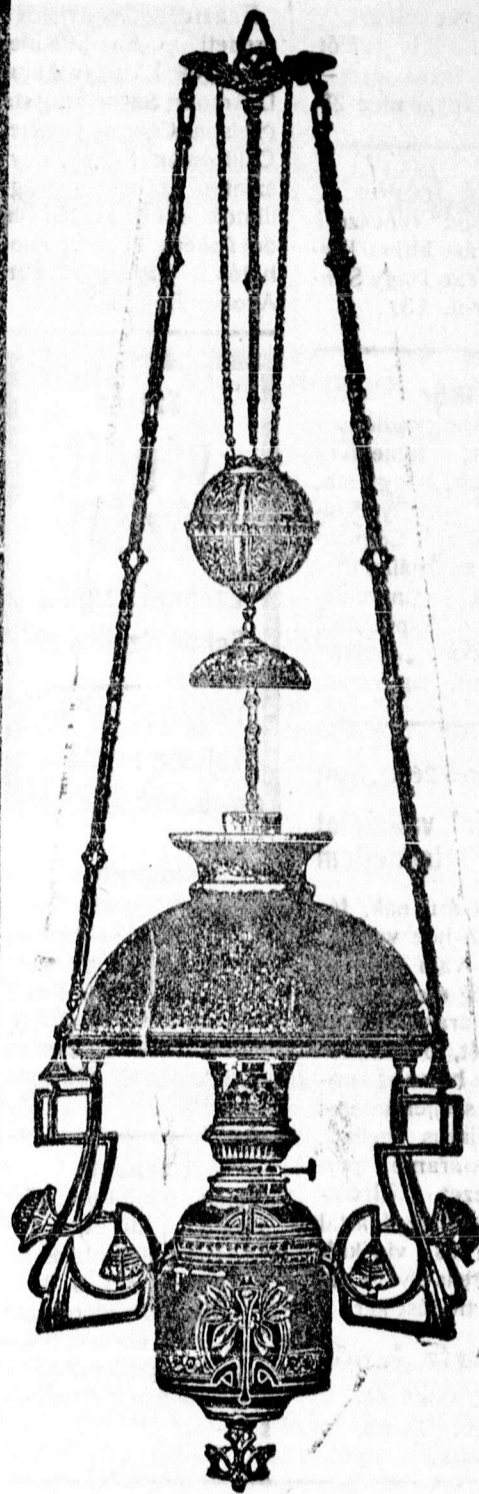
Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Nagyvárad i Áruraktár Részvénytársaság

Elfogad:

árukat beraktározásra, előnyös kamat mellett lombard kölcsönöket ad. — Saját iparvágány.
Telefon 112. Telefon 112.

Heti árjegyzék

- Szines ebédőkészlet aranyozással 12 személyre 300.—
- Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Függőlámpa teljesen felszerelve 80.—
- Majolika vízeskancsó szines 20.—
- Majolika virágváza szines virággal 15.—
- Majolika cukordoboz sz. virággal 15.—
- Petroieum asztalt lámpa nikkell felszerelve 40.—
- Majolika dohánytartó sz. virággal 15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képkerekezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmű-árak, ezüstárak, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRO HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Megvételre
keresek kisebb szőlőt, lehetőleg lakással. —
Vértes, Magyar-utca 28.

Eladó írógép
„Underwood” rendszerű látható írású kifizető karban. Kertész, Nagy Sándor-u. 13.

Likőr
és rumkomposztók,
Charreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvörlem, Seprő, Cognac-hivonatok használati utasításai a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Báthory-utca 26 sz. alatti
Fuvarozási vállalatot
létesítettem

Elvállalom áruknak, házak állomáshoz vagy az állomástól való szállítását, szükség esetén saját száraz raktárban való elhelyezését, továbbá vagyon áruk beraktározását és szállítását szerény díjazás mellett, miután raktáramba iparvágány vezet költöztetést elvégyzéssel eszközök és vidékről vagy vidékre is elvállalok. Szíves pártfogást kér

Schwartz Jenő
Báthory-u. 26 sz.
Telefon: 15-63.

Francia és angol eredeti parfüm-különlegességek, L'origan, Fleur D'Amour, Safranor, Asta Nielson, Ceur de Janette, Californian Peppy, ugy-szintén az összes virágillatok megérkeztek és dekánként kimérve kaphatók: Farkas István Apolló drogeriájában.

**Száraz
vágott
tűzifát**

azonnal szállít
Schwartz József
és fia.
Báthory-u. 26. sz.
Telefon: 1563.

Poloskairtó
Nekem biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir-
tasára. Kis üveg 4 K,
középvég 8 K, nagy
üveg 14 K. Kapható
Farkas István „Apolló”
drogeriájában, Rákóczi-
u. 7-B.

Tavaszi
szepiek, májfoltok, bőrpörösség, kiütés, mireszerek ellen biztos az
PC-krém. Ara 5 kor.
és szappan Viora át-
mosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-
u. 7-B.

Cipészeknek!

- 1 kgr. la. buzacsiriz — — — K 19-60
- 1 kgr. la. aranycsiriz — — — K 39-20
- 1 kgr. la. folyékony „Argos” csiriz K 8-—
- 1 kgr. la. faszeg 2—15 sz. — — K 10-—
- 1 drb brassói talpráspoly — — — K 3-80
- 1 drb brassói kiveselő — — — K 3-30
- 1 készl. bőrtalpvédő — — — K 2-50
- 1 drb. vaskapta — — — K 12-80
- 1 készl. acél talpvédő — — — K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

- 1 kgr. la. asztalosenyv — — — K 6-80
- ugyanaz zsákvételnél — — — K 6-25

SZERELŐKNEK!

- Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz
- 100 drb 1/2" csaphoz — — — K 4-80
- 100 drb 3/4" — — — K 6-80
- 100 drb 1" — — — K 9-60

Kereskedőknek megfelelő árengedmény!
Postán utányvét mellett.
Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.
STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

TÖRLESZTÉSES KÖLCSÖNÖKET

a legelőnyösebb feltételek mellett földbirtokokra és nagyvárad-i házakra a leggyorsabb lebonyolítással nyújt az

EGYESÜLT BANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR RT. NAGYVÁRADON

Autójárat a Félixfürdőbe!

Tudvalevőleg a szénhiány miatt a belényesi vonatot — mely a fürdői közörséget hozza — napjában egyszer indul és csak másnap reggel szállítja vissza az utasokat.

Hogy a fürdőre jövő közönségnek ne kelljen lenni aradnia a túlzott vonatról és még aznap vissza is térhessen, Váradiól a fürdőig, autójáratot rendeztem.

A husz személyről többet befizető autóbili-
e hó 12-től kezdve, reggelenként 8 óra
kor indul a Fekete Sas előtti állomásától
s az utasok számára két órán-
ként közlekedik. Kiránduló társaság ré-
szére a nap bármely időszakában ren-
delkezésre áll külön 100 K díjazás mellett.

Viteldij a Félixfürdőig 4 korona!
Fürdőbérlet.

**Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban
a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
anuitásos és kamatozó
jelzálogkölcsonöket
ugy földekre mint városi bérházakra
15—65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

minden árfolyam levo-
nás nélkül
készpénzben folyósítunk.

**Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság**
Nagy-Várad.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-
vezeték-szerelő, bronz-
műves, bádógos, laká-
tos, műszerész és gal-
vanizáló. Irógép-, ke-
rékpár-, grammofoon-
javító és nikkelező.

Iroda és raktár:
Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.
Ipartelep:
Szent János-u. 22. Telefon 532

IZSÁK LIDIA

**Elsőrendű
fűzőszalon**

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Sziliget-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készítetnek.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata:
a Kossuth Lajos-utcai trafikban
ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi-
előtt szét nem néztünk a Sajtó
hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

**NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE**

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514. Főszerező telefonja 55.